

שופטים

1. ענין הזוגיות

פרשיות התורה מופיעות זוגות-זוגות¹. גם בתורה מן השמים יש סדר, סדר יציב וקיים. ידועה אמרת המהר"ל: גם לניסים יש סדר². גם לדברים העליונים העל-אנושיים, יש סדר. גם לנס של "השמע עם קול אלהים" מדבר מתוך האש, כאשר שמעת אתה — ויחיי³ יש סדר. "כי הם חיינו ואורך ימינו"⁴. מתוך נס אנו חיים, מתוך נשמת ישראל נמשך נס קיום עם ישראל.

יש להתרגל לדעת אלוהים, ואז יש מקום לגשש למצוא את הסדר שבניסיות הזאת, את הזוגיות בפרשיות התורה. כל אחד יכול לראות אותה עין בעין. הכל זוגי; הכלל הזה שצריך לבסס אותו, הוא הגיוני באמת. יש פסוק בתהילים "אחת דבר אלהים, שתיים זו שמענו"⁵. התורה היא אחת ואנחנו שמענו 10 שתיים: תורה שבכתב ותורה שבעל-פה⁶. כך הוא בכל. התגלות רבוננו-של-עולם מתוך הבריאה, היא אחת שהיא שתיים: בשמים ובארץ. "ד' אחד ושמו אחד"⁷. "אחד אלהינו שבשמים ובארץ"⁸. האחדות האלוהית כוללת שניהם. כך הוא בכל דבר שבעולם. זאת הכרחיות יסודית. כל הבנה אמיתית היא אחת שהיא שתיים. במילים פשוטות: אוביקטיבית וסוביקטיבית. מצד אחד, הדבר הקיים כשלעצמו מה הוא, ומצד שני, איך דבר זה מתייחס אלינו ואנו אלי⁹. ועל-אחת-כמה-יוכמה בדברים גדולים, בדברים של קדושה.

2. זוגיות הפרשיות

כל הפרשיות שבתורה כולה באות בזוגות. למשל "לך לך-יורא": שתי פרשיות של אברהם אבינו. כך צריך להיות, וכך צודק, ואשרינו שזה ככה. תחילה — ידיעת העצם של אברהם אבינו, ההופעה, האישיות. ומתוך-כך מה שנמשך ממנו אלינו — הלימודים, ההשפעות וההדרכות. וכן שתי פרשיות של יצחק אבינו: "חיי שרה-תולדות". שתי פרשיות של יעקב אבינו: "ויצא-ישלח", וכו'. וכן הוא ב"משנה תורה". זה נורמלי והכרחי.

3. "משנה תורה"

"משנה תורה" ענינו חזרה של תורה¹¹, לפני הכניסה לארץ. יש כמה מצוות חדשות, כגון שילוח הקן, ויש חזרות¹². ובחזרות יש חידושים בסגנון. למשל, לוחות ראשונות ושניות.

הפרשה הראשונה, "דברים", היא הקדמה. התורה מתבארת מחדש: "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר"¹³: "באו ורשו את הארץ!"¹⁴. זה החידוש! התחדשות התורה בארץ. עם הכניסה לארץ, על הגבול והמפתן לארץ, צריך להסתכל על הכל מחדש.

4. ישראל ואורייתא

מתוך הקדמה יסודית של בירור ענין עם ישראל בארץ, "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"¹⁵, אנו נפגשים עם מעמד הר סיני. אנו נפגשים עם התורה, אחרי ברכה בתורה תחילה¹⁶, אחרי "אשר בחר בנו מכל העמים — ונתן לנו את תורתו"¹⁷. שייכות לישראל, ומתוך-כך לאורייתא. אחרי פרודור זה של הכנה לארץ, מגיעים לתורה ומצוות אשר עיקר ענינן בארץ¹⁸. לכן מופיעים מיד עשרת הדברות ב"ואתחנן".

5. קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות

מתוך-כך מגיעים לזוג הראשון: "ואתחנן-עקב", כמשנה הידועה בכרכות: "למה קדמה 'שמע' ל'והיה אם שמע'? אלא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך¹⁹ יקבל עליו עול מצוות"²⁰. הדבקות האלוהית שלנו מופיעה בשני פרקים: קבלת עול מלכות שמים, אמונה, בכל אלפי מדרגותיה. ומתוך "שמע", הכלל-כלל-כללי, יש המשך אמיתי, הגיוני, חיוני: המצוות. מתוך הכלל היסודי של "ואתם הדבקים בד' אלהיכם"²¹, נמשכים בחיוב, בהכרח, באמיתיות, כל פרטיה ודקדוקיה של תורה, מדאורייתא ומדרבנן. כך הוא פשוט, מובן והגיוני בכל סדרי החיים.

המונח של "מצוות" לא נזכר כלל בפרשה הראשונה. הוא נזכר — השניה של הזוג הראשון: "והיה אם שמע תשמעו"²², בהדגש: זירה, כפולה ומכופלת. "וזכרתם את כל מצות ד' ועשיתם אתם"²³, מצוה היא עשייה. היהדות היא דת מעשית פרקטית — אבל מתוך המקור של אמונה. כך הוא הסדר.

לפרשתנו

6. תורה ונבואה, כהונה ומלכות

מתוך-כך לזוג השני, "ראה-שופטים" — זוג פרשיות של שפע של מצוות. ב"ראה", מצוות פרטיות השייכות לכל אדם מישראל, למשל חזרה על הלכות כשרות של הבית היהודי, שבפרשת "שמיני". אבל ב"שופטים", כמעט כל הפרשה כוללת מצוות כלל-ישראליות; ארבעת העמודים הלאומיים הצבוריים של האומה הישראלית: תורה ונבואה, כהונה ומלכות²⁴. ארבעה יסודות אלה מקיימים, מייצבים ובונים את תוכן הקדושה של עם ישראל.

7. תורה

קודם-כל, תורה. ההנהגה בישראל, השופטים בישראל הם ממקור התורה. וכן כהונה, נבואה ומלכות הן ממקור ישראל ואורייתא. כח תורה שבעל-פה מתגלה במיוחד בברייתא המפורסמת בגמרא סנהדרין: "שמעתי שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבור על דברי תורה, אלא כדי לעשות סייג לתורה"²⁵. יש מציאות של כח התורה שנמשך בתורה שבעל-פה, אצל חכמי ישראל, לעשות כן. לא באופן של ביטול התורה, אלא באופן זמני. יש דברים שגוראים שלא בהתאם לפתוב בתורה, אבל הפסק הוא שצריכים להתנהג בהם שלא כתורה. יש ב"משפט כהן" בירור מיוחד לסוגיא זו ב"סנהדרין"²⁶.

לפעמים סידרו חז"ל התנהגות מיוחדת כדי שיראו שאינם מחדשים מצוה חדשה, שיהיה ניכר שהוא דרבנן ולא דאורייתא²⁷.

8. כהונה

ואחר-כך כהונה — חלק מיוחד בישראל, "משפט הכהנים"²⁸ בבית-המקדש בעבודת הקודש.

9. נבואה

ואחר-כך עובדת הנבואה, "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך"²⁹. מתוך תורה יש המשך של נבואה.

נביא אמת — מצוה לשמוע לו³⁰, אפילו לחלל שבת ולאכול חזיר³¹. אומר הרמב"ם שאם הוא עוקר דבר מן התורה, חייב מיתה³², אבל בתור הוראת שעה מותר³². ויש הגבלה: חוץ מעבודה-זרה. זו הנקודה האחרונה. נביא שמוחזק כנביא אמת אשר יאמר לעבור עבודה-זרה, מיד חייב מיתה. זהו שקר בשם ד'³³.

10. מלכות

ומכאן למלכות. "שום תשים עליך מלך... מקרב אחיך"³⁴ — מלכות שתחזור במהרה בימינו, מהר ככל היותה. מלכות מורע בית דוד משבט יהודה. יהודה הוא המלכות. מלכות קבועה וקיימת. יש הרבה חילוקי הלכות בין מלכות עראית ובין מלכות קיימת. מלכות עראית אינה בהכרח מבית דוד³⁵. שאול לא היה מבית דוד³⁶. בית חשמונאי לא היה מבית דוד³⁷. כל אלה עראיים.

11. מלכים ומלחמותיהם

ומתוך הממלכתיות מגיעים גם לעניני המלחמות, כרמב"ם שקורא להלכות מלכים "הלכות מלכים ומלחמותיהם". "ושפטנו... ונלחם את מלחמתינו"³⁸. כך המציאות בעולם-זהו, באנושות, כל זמן שלא נתחדש המצב של "לא ישא גוי אל גוי חרב, ולא ילמדו עוד מלחמה"³⁹, — מלכות מקושרת באפשרות של מלחמה. מלחמת מצוה ומלחמת רשות, הרחבת מלכות הארץ⁴⁰.

ה"חפץ חיים" היה גאון נפלא, צדיק נפלא, קדוש נפלא ופיקח נפלא. לפני כמה שנים סיפר לנו תלמיד-חכם אחד, שכמה בחורים רצו להשתמט משירות בצבא הגויים, ולא לבטל תורה. על-כן רצו לחבל בגופם, ולהפסל על-ידי זה משירות בצבא הפולני. אבל ה"חפץ חיים" התנגד לזה: "אין אדם רשאי לחבול בעצמו"⁴¹. הגוף אינו שלך. ולמה להשתמט? תתאמן בצבא. המשיח יבא עוד מעט. תהיה מדינה. וכשיש מדינה, צריך צבא. תתכונן פה. יש לך הודמנות להתכונן לצבא של מדינת ישראל". זו הלכה-למעשה פרקטית-ריאלית, הלכה של "משנה ברורה"⁴².

הממלכתיות מקושרת להכרח המלחמתיות. אם אויבנו נענים לשלום, בסדר. ואם לא, יש מלחמה⁴³, עם כל פרטי ההלכות הנמשכים ממנה. "כי תצא למלחמה..."⁴⁴, "אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו"⁴⁵.

זהו התוכן העיקרי של הפרשה של היום, רובה ככולה של הפרשה: תורה, כהונה, נבואה ומלכות עד המלחמתיות.

ובסוף יש "הפטרה" לסיום, תוספת, פרשה מיוחדת שאינה בכלל הדברים הקודמים: עגלה ערופה.

הנקודה המרכזית של פרשת "שופטים" היא: "ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך... על פי התורה אשר יורוך... לא תסור...".²¹ רק מתוך מרכזיות התורה בישראל ומתוך קיום "וקמת ועלית אל המקום" – נזכה ל"לכו מחיל אל חיל"²². בראש הכל עומדים דברי התלמוד הירושלמי "תורת ארץ-ישראל": "כי יפלא ממך דבר"²³ – "זו אגדה"²⁴. כל ההלכות נמשכות מתוך נשמת התורה מן השמים, מתוך נשמת כלל-ישראל, מתוך השראת השכינה בישראל, מתוך עומק האגדה שהיא המוח והלב של תורה, פנימיותה של תורה. בהתחלת פרק "קנין תורה"²⁵ למדנו משמו של רבי מאיר²⁶: "כל העוסק בתורה לשמה"²⁷... מגליץ לו

רזי תורה²⁸, ונעשה כמעין המתגבר²⁹... ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים"³⁰. מתוך המדרגה הפנימית של לימוד תורה לשמה ודבקות בך, הוא "זוכה לדברים הרבה"³¹, לריבוי פרטי הלכות ובירורים.

מתוך "יגדיל תורה ויאדיר"³¹ המרכזי שלנו, מתוך כל השקלא וטריא וכל בירורי ההלכות, כל החינוך "ללמוד וללמד", מתוך כל המדרגות שבישיבה אנו הולכים ועולים לתפוס "תורת ד' תמימה"³², "חיינו ואורך ימינו"³³.

מתוך כל סדרי אור אלה נתקרב לדרגת "אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שכינה עמו"³⁴. ונזכה לאורם של הצדיקים העליונים "היושבים עם המלך במלאכתו"³⁵, גאוני קדושי ישראל, בחירי הצדיקים. "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"³⁶, ובתרגום: "ותקבלון אולפן חדת בחדוא מבחירי צדיקיא". נזכה לקבל לימוד חדש בשמחה מבחירי הצדיקים השייכים לעיתות ישועה.

ומשנה לשנה הולכת ומתרחבה ההסתכלות בדבר ד' המתגלה בישראל. נזכה כולנו ל"אור פניך", לאור של פנימיות, לעליה והליכה מחיל אל חיל. נתרום, נתעלה ונתברך בשפע קודש ממרומי המרומים עלינו ועל כל ישראל. **מתוך שיחת רבינו, הרב זצ"ל, ג' אלול תשכ"ח, סע' 10-12.**

10

10

להפטר!

"אנכי אנכי הוא מנחמכם"

ההפטרה שלנו היא מ'שבע דנחמתא'. הן מתחילות בשבת נחמו, "נחמו נחמו עמי"², ונמשכות עד ראש-השנה. קיום של ציווי אלוהי שמימי: נחמו! אתם תנחמו. "דברו על לב ירושלם וקראו אליה, כי מלאה צבאה, כי נרצה עונה"³. ובהפטרה של היום: אתם יודעים מה זה "נחמו נחמו עמי"? "אנכי אנכי הוא מנחמכם"⁴. כל מציאות ההתנחמות האמתית שלכם היא מתוך "אנכי". "אנכי... אשר הוצאתיך מארץ מצרים"⁵. "נחמו נחמו"⁶. עוד הפטרה ועוד הפטרה. ו"אנכי מנחמכם". מכח נצה ישראל⁶. מפחדים מאמריקה? משועבדים להם, מקבלים מהם כל הזמן? שר החוץ של אמריקה הוא המסדר את עניני ארץ-ישראל? שטויות. כשתהיה ממשלה בעלת אמונה שלמה, אז יתגלה קידוש השם אמיתי.

13

5